

ภาคผนวก ฉ.

เปรียบเทียบภาษาพม่า-ไตโหลง-ไตชิน(ธัมม)-ไทย

และประเพณี ๑๒ เดือนชาวไต

ตารางที่ ๗ เปรียบเทียบสำเนียงภาษาพม่า-ไตโหลง-จีน-ไทย

พม่า (Burmese)	ไตโหลง (Tai-Long)	ไตชิน(ธัมม์) Tai-Khun (Dham)	ไทย (Thai)	ความหมาย Meaning
หมิงกะหล่าปา	ไหม่สูงข้า	สวัสดี	สวัสดี	Hello !
เหน่กองแย่ลา	อยู่หลืออยู่ฮ่า	อยู่ดีอยู่ฮ่า	สบายดีไหม	How are you?
เหน่กองป่าแต่	อยู่หลืออยู่ข้า	อยู่ดีอยู่ข้า	สบายดี	I'm Fine.
เจชูตั้นป่าแต่	ยินหลี่ข้า	ขอบกุน/ยินดีข้า	ขอบคุณ	Thank you.
ป่าโหล่ฉิ่นแล	โหล่สั่งข้า	ใช่ได้สั่งข้า	ต้องการอะไร?	What do you like?
ออส่าดี	หมากออส่า	หมากหน้อยนา	น้อยหน้า	Custard apple
พะยา	พะลา	พระพุทธร	พระพุทธ	Buddha
ตวา	กว่า	ไป	ไป	Go
หล่า	มา	มา	มา	Come
ไถ่	หนึ่ง	หนึ่ง	นั่ง	Sit
เอ็ก	นอน	นอน	นอน	Sleep
กิน	กิน	กิน	กิน	Eat
เต้า(กั)	กิน	กิน(ดื่ม)	ดื่ม	Drink
โลก	เห็ด	เห็ด(กะตำ)	ทำ	Do
ปะยอ(ปะยอ)	ล้าด	อู้	พูด	Speak
ชินชา	เงินจ้า/กิด	คิด/กิด	คิด	Think
ป่าพิดโหล่แล	เห็ดสั่ง/ก้อบสั่ง	เห็ดสั่ง	ทำไม	Why
แป้โหล่แล	เจ้งหือ	เจ้งไร/จ้อหือ	อย่างไร	How
แป้หม่าแล	ตี้ไหล	ตี้ไหน	ที่ไหน	Where
ฉิ/พิด	มี/แป้น	มี/แป้น	มี/เป็น	Have/Be{V.}
ยะ/หม่ายะ	ไห่	ได้	ได้/ไม่ได้	Receive /Not receive
ฉิด(ช)	ฮัก	รัก	รัก	Love
ตะตา	เมื่อเข้า	ลาก่อน	ลาก่อน	Good bye

ปะยานโต้ยแหม่	ญากันใหม่	ปอบกันใหม่	เจอกันใหม่	See you
---------------	-----------	------------	------------	---------

ตารางที่ ๘ อีตประเพณี ๑๒ เดือนชาวเชียงตุง (ไตจีน)

เดือนเชียงตุง	ประเพณีชาวเชียงตุง(ไตจีน)	อื่นๆ
เดือน หก (มีนาคม-เมษายน)	ประเพณีสงกรานต์ปีใหม่ ขึ้นศักราชใหม่ นับเป็นปีใหม่ของชาวไตจีน/ลื้อ/เหนือ/ดอย เหมือนกับประเทศไทยสมัยก่อน และล้านนา	๒๕๕๗ (๒๕๕๖ ไทย) เร็วกว่าไทย ๘ เดือนนับจากวัน สงกรานต์
เดือน เจ็ด (เมษายน-พฤษภาคม)	ประเพณีขึ้นธาตุเจดีย์ (การอบรมสมโภชน์เจดีย์) คือวันวิสาขบูชานั่นเอง -ประเพณีบรรพชาสามเณร-อุปสมบทพระ	
เดือน แปด (พฤษภาคม-มิถุนายน)	ประเพณีการเลี้ยงเมือง (ส่งเวยผิอาร์กซ์ประจำเมือง) จัดขึ้นข้างแรม เพื่อบูชาดวงจิตวิญญาณเจ้าฟ้าคุ้มครองเมืองและเทวดารักษาหมู่บ้าน	
เดือน เก้า (มิถุนายน-กรกฎาคม)	ประเพณี-เข้าพรรษา -ถวายถาดข้าวอุทิศให้ญาติผู้ล่วงลับ -สวดกลางใจศีล (สืบทาตาในวันพระ) นิยมจัดวันพระที่ ๒ นับจากวันเข้าพรรษา -ส่งเคราะห์เมือง (สืบทาตาเมือง) จัด ณ ใจกลางเมืองเชียงตุง	ของไทย เป็น เดือน ๘ นับช้ากว่า เชียงตุง ๑ เดือน
เดือน สิบ (กรกฎาคม-สิงหาคม)	ประเพณีสวดมนต์ไล่ผีปล่อยเปรต (ไล่ความชั่วร้ายและสิ่งไม่ดีไม่ให้มารังควานผู้คน) เมื่อก่อนจัดที่วังกษัตริย์ แต่ปัจจุบันไม่ได้จัดแล้ว เนื่องจากไม่มีระบบกษัตริย์	
เดือน สิบเอ็ด (สิงหาคม-กันยายน)	ประเพณีตั้งธรรมมหาเวสสันดร (มหาชาติ) -ตั้งธรรมค้ำหนาม (การเทศนาธรรมประจำวันเกิดปีเกิด)	
เดือน สิบสอง (กันยายน-ตุลาคม)	ประเพณีออกพรรษา	

	-สัมนาการระงับและกัน -ถวายข้าวคือจัดถาดใส่ภัตตาหารอุทิศให้ ญาติผู้ล่วงลับไป	
เดือนเชียงตุง	ประเพณีชาวเชียงตุง(ไตจีน)	อื่นๆ
เดือน เจียง (ตุลาคม-พฤศจิกายน)	ประเพณี -บิณฑบาตวัดพระเจ้าหลวง (ตรงกับวันลอยกระทงของไทย) -ถวายสลากภัตร -ถวายผ้ากฐิน	
เดือน ยี่หรือกำ (พฤศจิกายน-ธันวาคม)	ประเพณีเข้าปริวาสกรรม (เข้ากรรม เพื่อออกจากอาบัติสังฆาทิเสส และเพื่อทำศีลให้บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นสำหรับผู้ไม่ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส)	
เดือน สาม (ธันวาคม-มกราคม)	ประเพณีเลี้ยงหนองตุง (การสังเวทียิ่งศักดิ์สิทธิ์หนองตุง) ที่ได้ หล่อเลี้ยงชาวเชียงตุงให้มีความอุดม สมบูรณ์ตลอดมา	
เดือน สี่ (มกราคม-กุมภาพันธ์)	ประเพณีถวายทานน้ำอ้อย (สมัยก่อนนิยมแต่งงานกันช่วงระยะนี้) เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่การครองเรือน ให้ยืนยาวด้วย	
เดือน ห้า (กุมภาพันธ์-มีนาคม)	ประเพณีขึ้นพระธาตุเจดีย์หนองผา (สมโภชน์พระธาตุวัดเจดีย์หนองผา) -เลี้ยงกาด (สังเวทีย่อยดาที่รักษาตลาด) เรียกอีกว่า วันกาดเก่า ข้างวัดเชียงจันทร์ หน้ากุเจ้าฟ้าเมืองเชียงตุง -รำดอก (ถวายดอกไม้เป็นพุทธบูชา)	

ตารางที่ ๙ ฮีตประเพณี ๑๒ เดือนชาวเชียงตุง (ไตลื้อ)^๑

เดือนเชียงตุง	ประเพณีชาวเชียงตุง(ไตลื้อ)	อื่นๆ
เดือนเจียง (เดือนอ้าย)	ปอยขึ้นพระธาตุ ขึ้นเรือนใหม่ กินแขก (แต่งงาน)	
เดือนกรรม	เข้ากรรม (อยู่ปริวาสกรรม) ถวายข้าวใหม่	
เดือนสาม	เลี้ยงผีเมือง ปีใหม่ไตลื้อ	ปีใหม่ไม่นิยมแล้ว
เดือนสี่	สืบทาตาลวง บวชตุ้ (บวชพระ/เณร) กินแขก (แต่งงาน) ขึ้นเฮือน (บ้าน) ใหม่	
เดือนห้า	ถวายทานหมู่มุ่ยข้าวน้อย ถวายทาน กองทรายพันกอง	
เดือนหก	ปอยสงกรานต์ปีใหม่เดือนหก ปอยบอกไฟ บั้งไฟ (ขอฝนพระยาแสน) กินแขก ขึ้นเฮือนใหม่	
เดือนเจ็ด	ปอยแรกนา (ปักเสาแรกนาในนา บูชาขวัญข้าว)	
เดือนแปด	ปอยพระบาท (บูชาชักฝักรอยพระพุทธบาท)	
เดือนเก้า	ถวายทานเข้าพรรษา ตานข้าวหยาตน้ำ ตานธรรม อุทิศส่วนกุศลไปหาญาติพี่น้อง ผู้มีพระคุณ ที่ล่วงลับไป	
เดือนสิบ	ถวายทานอาหารหมู่มุ่ยข้าว ผู้เฒ่าผู้แก่	
เดือนสิบเอ็ด	ปอยถวายธรรมมหาปาง	
เดือนสิบสอง	ปอยออกพรรษา ถวายทานตันแปก (ตันเกียะ) จิกองโหล (จุดไฟกองฟืน) จุดบั้งไฟดอกไม้	

^๑ ว่าที่ พ.ต.ดร. ญัฐพล ตันมิ่ง, ประวัติชาวไตลื้อ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.gotoknow.org/posts/187548> (๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖).

ตารางที่ ๑๐ อีตประเพณี ๑๒ เดือนของชาวไตโหลง (ไทใหญ่)^๒

เดือนเชียงตุงชาวไตโหลง	ประเพณีชาวเชียงตุง (ไตโหลง)	อื่นๆ
เดือน เจียง (พฤศจิกายน-ธันวาคม)	-ปอยปีใหม่ วันปีใหม่ -ปอยหลู่ปีใหม่ (งานถวายข้าวปีใหม่ประจำปี)	
เดือน ยี่หรือกำ (ธันวาคม-มกราคม)	-ปอยปางวาด (เทศกาลงานปรีวากรรมของพระสงฆ์) -เทศกาลข้าวปัก (ข้าวใหม่ที่นำมาตำคลุก ด้วยกาแฟกับน้ำอ้อย, ข้าวคลุกงา)	
เดือน สาม (มกราคม-กุมภาพันธ์)	-ปอยหลู่ข้าวยา (ข้าวเหนียวผสมน้ำอ้อยถั่ว) -เทศกาลกินข้าวหลาม	
เดือน สี่ (กุมภาพันธ์-มีนาคม)	-ปอยก้องโหล (งานถวายทานกองฟืน) -ปอยขึ้น(ไหว้)ธาตุ(เทศกาลบูชาพระธาตุ) -ปอยส่งลอง (งานบวชลูกแก้ว) -ปอยเหลินสี่มน วันเพ็ญเดือนสี่ (งานตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง) ประชาชนจะพากันไปสักการะบูชา เจดีย์สถานกันใหญ่โต	
เดือน ห้า (มีนาคม-เมษายน)	-ปอยซอนน้ำ (เทศกาลสงกรานต์ สรงน้ำพระ) -ปอยกันตอ (งานขอขมาคารวะผู้สูงอายุ) รดน้ำดำหัวพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ -ส่ายหัว (สระหัวด้วยส้มป่อย งานปีใหม่) -เทศกาลข้าวหมุ่นห่อ	

^๒ ประเพณี ๑๒ เดือน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://socialnetwork.pwtk.ac.th/joomla1/index.php?option=com_content&view=article&id=25&Itemid=28 (๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖). และอ่านรายละเอียดได้ที่ <http://www.taiyai.org/index.php?name=cultures&file=readcultures&id=1>

	(ขนมห่อทำจากแป้งข้าวผสมน้ำอ้อยถั่ว)	
เดือนเชียงตุงชาวไตโหลง	ประเพณีชาวเชียงตุง(ไตโหลง)	อื่นๆ
เดือน หก (เมษายน-พฤษภาคม)	-ปอยล้างจ้อง,ปอยทางน้ำ (งานล้างทำความสะอาด) -ปอยหนูไฟ (งานแข่งขันบั้งไฟ)	
เดือน เจ็ด (พฤษภาคม-มิถุนายน)	-ปอยหลู้ใจบ้าน (งานสวดมนต์สืบทอดบ้านเมือง) -ปอยสอบลือก (งานสอบธรรมของภิกษุสามเณร) -ปอยหลู้ข้าวต้มแหลม	
เดือน แปด (มิถุนายน-กรกฎาคม)	-ปอยหลู้ตานสงกรานต์กำหว่า (งานถวายผ้าอาบน้าฝนก่อนเข้าพรรษา) -ปอยหลู้ดอกไม้เข้าพรรษา	
เดือน เก้า (กรกฎาคม-สิงหาคม)	-ปอยหลู้ต้นแปก (งานถวายต้นเทียนใหญ่กลางพรรษา) -ปอยมหาตุ๊ก (งานสลาก)	
เดือน สิบ (สิงหาคม-กันยายน)	-ปอยอาบน้าแม่ปี (เทศกาลอาบน้าชะตาในเดือนสิบ) -ปอยข้าวหอมสาร (งานตักบาตรอาหารแห้ง)	
เดือน สิบเอ็ด (กันยายน-ตุลาคม)	-ปอยพราลงเมือง (งานเทโวโรหณะ) -ปอยโฮงไฟหมิน (งานปล่อยโคมไฟ)	
เดือน สิบสอง (ตุลาคม-พฤศจิกายน)	-ปอยหลู้กฐิน (งานถวายผ้ากฐิน) -ปอยส่งท้ายปีเก่า เตรียมต้อนรับปีใหม่	

